

Prekenhåndboka (i Dagen):
11. søn. e. pinse (27. juli 2008)

”Vil også dere gå bort?”

Jan Bygstad.

Tekstgjennomgåelse, 27. juli 2008.

TEKST: Joh 6,66 - 69

I søndagens tekst befinner vi oss i Kapernaum (v. 24. 59). Jesus har mettet de 5000 (v. 1-15) og gått på sjøen (v. 16-21; jfr. Matt 14:14-33). Folket kan ikke begripe hvordan han i nattens løp er kommet til byen, og søker ham opp for å finne ut av det. Jesus reiser da det avgjørende spørsmålet om hvorfor de søker ham (v. 26f). Sensasjonslyst og behovet for å få brød har ført til at en stor folkemengde følger ham. Jesus begynner derfor å tale om hva som er den egentlige grunnen til hans komme, og å vitne om sin person og sin sendelse på en måte og med en klarhet som er uten parallell i evangeliene for øvrig. Han er "Livets brød" (v. 35. 48-50), som er kommet for å gi verden liv (v. 33. 39. 47). Dette liv får verden ved at han gir sitt legeme hen i døden (v. 51), og menneskene tilegner seg Livet ved å "ete hans kjød" og "drikke hans blod" (v. 50f. 53-56), dvs. ved å tilegne seg hans stedfortredende lidelse og død. Jesus er Lammet som er slaktet likesom det skjedde ved utgangen av Egypt (2Mos 12, jfr. Joh 1,29). Evangelisten understreker at dette skjer oppunder påskehøytiden (v. 4), og dermed er tanken på påskemåltidet der lammet ble fortært, nærliggende.

66 Etter dette trakk mange av hans disipler seg tilbake og gikk ikke lenger omkring med ham.

Jesu undervisning om at han er Livets brød vekker kraftig anstøt (v. 60f: "Dette er hårde ord! Hvem kan høre dem?"). Uttrykket "hårde ord" betyr ikke "ubarmhjertig" tale, men noe som er uforståelig og uakseptabelt. Det støter an mot de forventninger og tanker en har på en slik måte at en blir ytterst provosert, og anser det for det eneste rette å bryte med ham. Vi merker oss at det ikke bare er folkemengden i alminnelighet som reagerer, men slike som kalles "disipler": De har trodd på og fulgt Jesus, og antagelig ansett ham for en profet (jfr. Matt 16:14). Men deres etterfølgelse har vært bygget på falske premisser, og når Jesus avslører hemmeligheten med sin person og sitt kall, vil de ikke ha med ham å gjøre mere (noe tilsvarende skjer senere i Jerusalem, jfr. 8:31-48). Vi står her overfor omvendt kirkevekst: Det blir en betydelig avskalling blant Jesu tilhengere.

Dette skille mellom sanne og falske disipler er aktuelt til alle tider. For Jesus er det tydeligvis maktpåliggende å bringe det frem i lyset, mens det for oss kan synes underlig

at Jesus gjennom å tale "hårdt" støter folk fra seg (se også Matt 8:19ff; 19:16ff). Men Jesus er ikke interessert i å vinne tilhengere på bekostning av sannheten!

67 Jesus sa da til de tolv: Vil også dere gå bort?

Jesus kan i møte med anstøtet synes ganske ubekymret: Han får ikke panikk over at folk vender ham ryggen og tyr til ulike tiltak for å holde på folk. Han lar dem gå. I stedet lyder det stor sorg og vemod (jfr. Luk 19:41ff) i hans spørsmål til de gjenværende disiplene: "Vil også dere gå bort?" Slik vi kjenner Jesu disipler, har antagelig de også vært meget forvirret over Jesu ord. Det er karakteristisk at når Jesus spør slik han her gjør, stiller han ikke først og fremst disiplene på valg. Heller ikke spør han fordi han ikke vet hva de vil svare. I stedet er Jesu spørsmål en hjelp til at de kan få klarhet over seg selv og sitt eget hjerte. Enten Jesus underviser eller spør, har det samme hensikt!

68 Simon Peter svarte ham: Herre, hvem skal vi gå til? Du har det evige livs ord,

Også her (jfr. Matt 16:16) svarer Peter på vegne av de øvrige disiplene. Svaret hans er todelt: Først et spørsmål som sier at uten Jesus vil de være hjemløse i verden, lik barn som har gått seg bort. Og dernest en positiv bekjennelse: "Vi tror og vet -". Gjennom Peters svar kommer forskjellen mellom de sanne og falske disipler frem i lyset: For vi kan gå ut fra at Peter ikke har forstått svært mye mer av Jesu tale her enn de som tok anstøt (jfr. Matt 16,21ff). Men til forskjell fra dem betydde Jesus så mye for ham at det var maktpåliggende å få være hos Jesus også om han ikke forstod alt Jesus sa (jfr. 13:7). Peter trenger Jesus, er blitt avhengig av ham, og vet at han ikke kan leve uten ham. Han mente seg ikke å være klokere enn sin Herre og mester, slik at han kunne bedømme ham og hans ord. Bakgrunnen for dette lå nok ikke minst i inntrykkene fra den foregående natt, da Peter hadde forsøkt å gå på vannet og var blitt reddet tross sin vantro, og disiplene hadde bekjent sin tro på Jesus som Guds Sønn (Matt 14:30-33). Er en slik tro sann, gir den også en grunnleggende mistillit til egen forstand (jfr. Ordspr 3:5f). En sann tro på Guds Ord går alltid sammen med en slik mistillit, derfor hører vi nå Peter gi til kjenne at årsaken til at Jesus er blitt uunnværlig for dem er at han har "det evige livs ord", det ord som *er* liv og som *gir* liv, og som Peter og de andre har fått livet gjennom (v. 63; jfr. 1Joh 1:1ff).

69 og vi tror og vet at du er Guds Hellige!

Når Peter kaller Jesus "Guds Hellige" (som både er egennavn og tittel), og dette står i bestemt form, uttrykker det at bare én er dette. Uttrykket brukes i NT bare en annen gang (Mark 1:24), når Jesus tiltales av en ond Ånd som kjenner hemmeligheten med hans person. I syndefallets verden er det bare ett menneske som er rent og hellig, og som bærer dette navn med rette. Som Guds Hellige er Jesus den som er kommet til verden for å gjøre fallet med alle dets konsekvenser til intet. Når ordet "hellig" brukes om noe her i verden, betyr det "utskilt fra vanlig bruk for å være innviet til Gud". Jesus er ved salvelsen i Jordan innviet til Messias, den i GT lovede Frelser, og det er dette Peter mener ved å anvende en slik tittel på Jesus.

Jan Bygstad, prest i DELK

